

Важливими елементами особистісного розвитку є змістовна та цікава робота, гнучкий графік, вільний час для відпочинку, підвищення відповідальності та інші аспекти.

Успішний розвиток персоналу надає підприємству конкурентні переваги, такі як відданість співробітників, знання та навички для ефективності, реалізація потенціалу, полегшення впровадження інновацій та спадкоємність в управлінні.

Управління розвитком персоналу передбачає заходи для удосконалення якісних характеристик працівників згідно зі стратегією розвитку підприємства. Забезпечення на особистісного, соціального та професійного розвитку обумовлюють відповідність професійного рівня працівників бізнес-цілям підприємства. Отже, розвиток персоналу стає невіддільною частиною стратегії розвитку організації, а його успішність безпосередньо впливає на конкурентоспроможність підприємства.

Література:

1. Балабанова Л.В. Стратегічне управління персоналом підприємства: навч. посіб. / Л.В. Балабанова, О.В. Стельмашенко. – К.: Знання, 2011. – 229 с.
2. Брич В.Я. Теоретичні аспекти розвитку персоналу / В.Я. Брич, О.Я. Гугул // Вісник Хмельницького національного університету. – №5. – 2009. – Т. 2. – С. 13–16.
3. Грішнова О.А. Розвиток персоналу як інвестиційний проект: методичні підходи до визначення ефективності / О.А. Грішнова, В.В. Небукін // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України: Зб. наук. пр. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – Вип. 9. – С. 15–19.

Пухир С.А., здобувач гр. МЕ-23-М спеціальності 073 «Менеджмент» ОПП «Менеджмент бізнес-організацій»

Немченко Т.А., кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Цифрові технології, пронизуючи всі сфери суспільного життя, включаючи економічну, сприяють глобалізації, розвитку штучного інтелекту та високих технологій, переходу до віртуального простору, зростанню ролі інтелектуальної праці та зменшенню ролі фізичної праці та капіталу, що в свою чергу вимагає від господарських суб'єктів адаптації до нових умов і формування ефективної системи управління, яка б враховувала принципи забезпечення безпеки. Наголосимо, що одним з головних активів сучасних підприємств є знання, технології та інформація, а відповідно, їх захист є важливою умовою успішного розвитку бізнесу. Особливо актуальним це питання є в умовах цифровізації, позаяк зростання обсягу інформації, що відноситься до комерційної таємниці спричиняє загострення конкурентної боротьби, насамперед підвищується ризик недобросовісної конкуренції.

Система стратегічного розвитку підприємства повинна включати в себе заходи щодо забезпечення його економічної безпеки, насамперед тих питань, які пов'язані безпосередньо із захистом інформації, що виступає основним джерелом формування конкурентних переваг [1].

Комерційною таємницею прийнято вважати інформацію, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є загальнодоступною, має економічну цінність у зв'язку з її невідомістю та не може бути отримана правомірним шляхом. Узагальнюючи, зазначимо, що комерційною таємницею може бути будь-яка інформація, яка не є загальнодоступною, має економічну цінність. Та не

може бути отримана правомірним шляхом. При цьому важливо, що для того, щоб інформація вважалася комерційною таємницею, вона має бути належним чином захищена, бути недоступною для сторонніх осіб, певним чином захищеною від несанкціонованого доступу, використання, розголошення або поширення.

Захист комерційної таємниці є комплексним завданням, яке вимагає застосування різних заходів. Основними видами способами захисту комерційної таємниці є зовнішній і внутрішній захист. Зовнішній захист спрямований на запобігання несанкціонованому доступу до комерційної таємниці з боку сторонніх осіб. Внутрішній захист направлений на запобігання несанкціонованому доступу до комерційної таємниці з боку працівників підприємства. Обидва зазначені види захисту включають в себе заходи організаційного, технічного і правового характеру, при цьому Правові заходи є основою системи захисту комерційної таємниці, оскільки забезпечують можливість притягнення до відповідальності осіб, які порушили права на комерційну таємницю [2].

Розробка програми стратегічного управління економічною безпекою підприємств в мережевій економіці вимагає комплексного підходу, який включає в себе заходи щодо забезпечення фінансової, економічної, екологічної, кадрової безпеки, а також інформаційної безпеки. Особливу увагу при цьому, на нашу думку, варто приділити інформаційній безпеці, яка в умовах становлення мережевої економіки виступає основою економічної безпеки підприємства. Вона повинна ґрунтуватися на в себе наступних заходах:

- постійне оновлення обладнання та технологій для захисту інформації. Це необхідно для забезпечення високого ступеня захисту інформації від несанкціонованого доступу, використання, розголошення або знищення;
- формування автономних потужностей для зберігання конфіденційної інформації. Це необхідно для забезпечення безперервного доступу до конфіденційної інформації в разі відключення електроенергії або інших форс-мажорних обставин.
- створення бази електронної інформації, яка є комерційною таємницею підприємства. Це необхідно для систематизації та ефективного управління конфіденційною інформацією.

Важливим також є налагодження ефективної кадрової політики в компанії для забезпечення інформаційної безпеки. Працівники повинні розуміти важливість захисту конфіденційної інформації та бути лояльними до підприємства, що вимагає від кадрової служби розробки системи заходів щодо формування сприятливого клімату всередині компанії, вибудування атмосфери довіри та згуртованості в колективі, тощо. При цього важливим в кадровій стратегії є передбачення пункту про нерозголошення комерційної таємниці в трудовому контракті працівника, визначення відповідальності за її витік, тощо.

Тож, підбиваючи підсумки, зазначимо, що у цифрову епоху захист комерційної таємниці є ключовим завданням для підприємств, які хочуть бути успішними в конкурентній боротьбі. Для цього підприємствам необхідно створити ефективну систему захисту комерційної таємниці, яка включатиме як технічні, так і організаційні заходи, зосередитися на формуванні в персоналі відповідальності за збереження комерційної таємниці, а також перманентно вдосконалювати систему захисту комерційної таємниці з урахуванням змін у зовнішньому середовищі.

Література:

1. Яртим І.А. Комерційна таємниця як фактор забезпечення економічної безпеки реалізації стратегічних змін промислового підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. Випуск 3. 2015. С. 510-515.
2. Зайцева-Калаур І. Організаційно-правові процедури забезпечення охорони та захисту комерційної таємниці суб'єкта господарювання. Актуальні проблеми правознавства. 2018. Вип. 4. С. 110-115